

Huțulii sînt așezați aici relativ recent ¹, în urma deplasărilor de populație din Galiția estică (și Podolia), în secolele XVII—XVIII, înspre sud, în Bucovina și nordul Moldovei. Punctul lor de plecare a fost valea Ceremușului, de unde au ajuns și în valea Moldoviței, întemeind satele amintite ² și găsind aici condiții naturale prielnice pentru continuarea ocupațiilor lor inițiale ³.

§ 3. Păstoritul și creșterea animalelor la huțulii de aici, ca și la toți ceilalți, prezintă înrudiri frapante, în aproape toate trăsăturile lor, cu păstoritul românesc, îndeosebi cu așa-numitul „păstorit din zona finetelor“, constatat în Bucovina și Moldova de nord-vest, în Ardeal și Maramureș, regiuni cu o intensă viață pastorală din timpuri străvechi ⁴. Terminologia domeniului este, în partea ei cea mai întinsă și mai importantă, cea românească, în unele cazuri cu aceleași arhaisme fonetice și lexical-semantică ca și în toate graiurile carpatice ucrainene. Însușirea acesteia a avut loc, cu siguranță, în ținuturile lor originare din nord ⁵, de la păstorii români care, începînd să fie asimilați, și-au păstrat o bună parte a vocabularului propriu, transmițînd-o apoi și vorbitorilor ucraineni propriu-zis ⁶. Se constată apoi că unii termeni românești din alte graiuri huțule (și celelalte carpatice), printre ei și cei cu fonetisme românești arhaice, fie că se prezintă aici în forme fonetice evaluate ⁷, fie că lipsesc, după cum se găsesc și alții specifici graiurilor în discuție.

§ 4. Materialul prezentat aici are la bază ancheta ⁸ efectuată în vara anilor 1967 și 1968 cu următorii informatori, foști și actuali păstori, buni cunoscă-

¹ Prima atestare (demografică) a huțulilor din Moldovița și Argel datează din 1775 [53, 41].

² După E. Grigorovitz, *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București, 1908, p. 66, ei ar proveni din fostul district bucovinean Vijnița. Alte mărturii, însă, și unele diferențe, uneori notabile, fonetice și chiar morfologice din graiul lor probează locuri de baștină diferite și adaosuri etnice continui. Vezi condițiile de pătrundere a lor în Bucovina și contactul cu românii în [53, 31, 32, 39, 42, 60; 29, 8; cf. 62, 10, 11]; cauzele, social-economice etc., ale migrațiilor de populație din fosta Galiție înspre sud (ca și înspre est și vest) în [37, I, 266, 331, 398—399].

³ Cf. pentru acestea [44, 74—76; 84, 540—1].

⁴ Vezi [95, 97—140, mai ales 97—102, 121—136; 17].

⁵ Vezi [56, 23—25; 62, 11]. Cf. Const. C. Giurescu, *Țiguri sau orașe și cetăți moldovene din secolul al XVI-lea*, București, 1967, p. 39. Despre dificultatea datării împrumuturilor: [62, 11; 19, 411—415].

⁶ Cf. ipoteza lui S. Hrabec [29, 234] despre bilingvismul colectiv și al vechilor huțuli.

⁷ Vezi observațiile lui A. de Vincenz [89, 151] despre cele două valuri (cronologice? geografice?), dintre care unul rotacizant, de penetrație românească în Carpații nordici. Cf. [19, 6, și îndeosebi 32, 47, 60, 205, 223—4, 407, 588]. Bilingvismul, de dată veche, al huțulilor este unul din factorii cei mai de seamă ai readaptării continui a împrumuturilor din punct de vedere fonetic în primul rînd, provocînd cele mai mari dificultăți în datarea exactă a acestora și, prin urmare în periodizarea influențelor românești.

⁸ Ne-am folosit de *Chestionarul V. Sfîna, păstoritul și prepararea laptelui*, Cluj, 1931; *Chestionarul NALR, „Fonetică și Dialectologie“* V, 1963, ca și de *Posobiye-instrukcija dl'a podgotovki i sostavljenija regional'nyx slovarej russkogo jazyka*, Moscova, 1960, cap. „Creșterea animalelor“, p. 116—141, după a cărei tematică, foarte amănunțită, am înregistrat numeroase texte, mai ales dela inf. I, cu descrierea completă a ocupației date. Am întrebuințat transcrierea fonetică a *Atlasului lingvistic ucrainean* (vezi *Prohrama dl'a zbyran'nia materialiv do dialektolohičnoho atlasu ukrajinkoji movy*, Chiev, 1949) în lucrarea de față transliterăm materialul discutat. Indicăm de fiecare dată (cu cifre romane) informatorul (informatorii) acolo, unde cuvîntul respectiv a fost oferit numai de către el (ei) sau unde între ei au intervenit diferențe de „interpretare“ a unui element sau altuia. Cuvintele (sau derivatele lor etc.) la care lipsesc precizări de acest fel au fost obținute de la toți informatorii.